

μεγαλύτερος πλούτος του πανσέβαστου Αγίου Όρους είναι αναμφισβήτητα το πλήθος των αγίων του. Ο όσιος Νικόδημος ο Αγιορείτης στον ωραιότατο εγκωμιαστικό του λόγο προς αυτούς αναφέρει: «Άγιον Όρος θέλει να είναι τόπος αγιότητας· τόπος καθαρότητας· τόπος όπου απάτησαν τόσων αγίων πόδες. Τόπος, όστις έχει έζυμωμένα τα χώματα από τα αίματα, από τους ιδρώτας, και από τα δάκρυα εκατοντάδων και χιλιάδων οσίων πατέρων, εν ενί λόγω το Άγιον Όρος είναι τόπος αρετής και αγαθοεργίας».

Ο ωραίος αυτός τόπος απέβη εργαστήριο αρετής, καλλιέργειας, και τελειοποίησης πολλών ψυχών. Ορθά ειπώθηκε: «Τους μοναχούς τους κατοικούντας εν αυτώ τρέφουν πνευματικώς όχι τόσον η φυσική διαμόρφωσις και αι λοιπαι φυσικαι καλλοναί, αι οποια συμβάλλουν οπωσδήποτε εις την φυικην ειρήνην και ανάτασιν, όσον αι ιδιαίτεροι υποσχέσεις και ευλογιαί, αι οποια εδόθησαν εις αυτούς από την μητέρα του Θεού, την Κυρίαν Θεοτόκον. Συμφώνως προς τας παραδόσεις, το Άγιον Όρος εδόθη εις αυτήν υπό του υιού της ως κλήρος». Αυτά αναφέρονται σε λόγο του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά του και Βατοπαιδινου, για τον όσιο Πέτρο τον Αθωνίτη τον 14ο αιώνα. Κατα τον βίο του οσίου Κοσμά του Ζωγραφίτου (+1323), κατα μία εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, όταν επισκέφθηκε ως προσκυνητής την πανηγυρίζουσα μονή Βατοπαιδίου, «είδε μίαν γυναίκα υπηρετούσαν και επιμελουμένην της Εκκλησίας ομοίως και της τραπέζης του Μοναστηρίου· και μη γινώσκων ότι αυτη ήτο η Υπεραγία Θεοτόκος ελυπήθη πολύ, διότι δήθεν οι μοναχοί δέχονται και γυναίκας μέσα εις τα Μοναστήρια, όπερ είναι πράγμα κινδυνώδες. Αφού λοιπόν επέστρεψε πάλιν εις του Ζωγράφου, βλέπων αυτόν ο Ηγούμενος περίλυπον σφόδρα, τον ηρώτησεν την αιτίαν· ο δε όσιος ειπεν εις αυτόν τα άνωθι· τότε ο Ηγούμενος του λέγει: «Γίνωσκε τέκνον, ότι εκείνη η γυνή, την οποίαν είδες ήτο η Υπεραγία Θεοτόκος, η προστάτις του Μοναστηρίου εκείνου, και παντός του Όρους τούτου».

Ο δε άγιος Μάξιμος ο Γραικός και Βατοπαιδινός, τον 16ο αιώνα, αναφέρει την επίσκεψη της ίδιας της Θεοτόκου στη μονή Βατοπαιδίου: «Η Θεοτόκος τότε μετέβη μετά του Αποστόλου Ιωάννου εις το Άγιον Όρος επί πλοίου, αφού δε πρώτον προσωρμίσθησαν εις όν τόπον νυν εύρηται η μονή Ιβήρων, εκείθεν μετέβησαν πεζή ένθα σήμεραν μεν υπάρχει η μονή του Βατοπεδίου...». Οι βίοι των Βατοπαιδινών αγίων χαρακτηρίζονται από την έντονη θεοτοκοφιλία τους, ενώ η μονή χαρακτηρίζεται θεομητροφύλακτος και θεομητροσκέπαστος. Δεν νομίζουμε ότι υπάρχει άλλη μονή σε όλο τον ορθόδοξο κόσμος, που να συγκεντρώνει εντός των τειχών της επτά θαυματουργές εικόνες της Θεοτόκου. **Δίκαια ο μακαριστός Γέροντας Εφραίμ ο Κατουνακιώτης έλεγε (και μάλιστα μετά την εγκατάσταση της συνοδίας του Γέροντα Ιωσήφ): «Έαν το Άγιον Όρος είναι το Περιβόλι της Παναγίας, η μονή Βατοπαιδίου είναι ο θρόνος της»!**

Υπάρχουν διάφορες παραδόσεις για το πότε πρωτοεμφανίσθηκαν μοναχοί στο Άγιον Όρος -πάντως πριν από τον 9ο αιώνα- καθώς και για την ίδρυση της μονής Βατοπαιδίου. Μία παράδοση, του 16ου αιώνα αναφέρει την ίδρυσή της από τον Μέγα Κωνσταντίνο, την καταστροφή της από τον Ιουλιανό τον Παραβάτη και την επανίδρυση της από τον Μέγα Θεοδόσιο, κατά τον 4ο αιώνα. Κατά τη διήγηση αυτή ο υιός του αυτόκράτορος Θεοδοσίου Αρκάδιος διασώθηκε από ναυάγιο και βρέθηκε σε βάτο παρά την μονή· «τη αντιλήφει της Θεομήτορος, ευρεθείς υπό τινας βάτους παρα την Μονήν, εξ ού γεγονότος απεδόθη αύτη η επωνυμία Βατοπαίδιον εκ του βάτος και παιδίων». Στη συνέχεια «από του 4ου έως των αρχών του 10ου αιώνας περίπου, αι παραδόσεις αναφέρουν την ύπαρξιν της Μονής ευημέρου και θαυμαστής ούτως, ώστε προεκάλεσε τους πειρατάς, οι οποίοι και κατέστρεφαν αυτήν». Σε πρόσφατη αρχαιολογική ανασκαφή γύρω από το Καθολικό της μονής βρέθηκαν θεμέλια παλαιοχριστιανικής βασιλικής.

Τον 10ο αιώνα, αρχίζει η τεκμηριωμένη ιστορία της μονής, όταν οι τρεις ευγενείς άρχοντες Άδριανουπολίτες, Νικόλαος, Αθανάσιος και Αντώνιος, στέλνονται από τον όσιο Αθανάσιο τον Άθωνίτη, τον κτίτορα της Μεγίστης Λαύρας, ο όποιος διατύπωσε και το τυπικό της, να επανιδρύσουν την κατεστραμένη μονή και να γίνουν οι όσιοι κτίτορές της. Το 985 υπογράφει ο πρώτος ηγούμενος της μονής Νικόλαος έγγραφό της. Το 1992 ανοίχθηκε ο τάφος των οσίων κτιτόρων και βρέθηκαν τα τίμια λείψανα τους στο Μεσονυκτικό του Καθολικού της μονής. Σύντομα η άρετή των οσίων κτιτόρων σύναξε πλησίον τους πολλούς μοναχούς, άρκετοι των οποίων διακρίθηκαν στην αρετή και τη σοφία. Οι δέκα αιώνες της συνεχούς ιστορίας της μονής πρόσφεραν πολλές ψυχές ωραιοποιημένες στον ουρανό και όχι λίγες με το φωτοστέφανο της αγιότητας. Είναι μάλιστα γεγονός αδιαμφισβήτητο πώς «σ' ένα μοναστήρι, όπως το Βατοπαίδι, με τόσο πλούσια

ιστορία και πνευματική παράδοση, οι άγιοι που έζησαν και έδρασαν σε αυτό δεν παρουσιάζουν μόνο μία ανάγλυφη εικόνα της ιστορίας του, αλλά και της πνευματικής ταυτότητάς τους».

Οι γνωστοί άγιοι της μονής είναι σήμερα πέραν των 66. Ασφαλώς υπάρχουν και άλλοι, άγνωστοι σε εμάς και γνωστοί στον Θεό, τα ονόματα των οποίων θα μας αποκαλυφθούν «εν τη εσχάτη ημέρα εκείνη». Η μελέτη των θαυμαστών βίων των αγίων αυτών, που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τη μονή του Βατοπαιδίου, επειδή κοιμήθηκαν σε αυτήν ή διήλθαν για λίγο ή περισσότερο από αυτή, θα μας φανερώσει, εκτός των άλλων πραγμάτων, και το εύρος της πνευματικής της ακτινοβολίας σε όλη τη διάρκεια της υπερχιλιετούς λαμπρής ιστορίας της.

Οι άγιοι της ιερας μονής Βατοπαιδίου την ανέδειξαν κυρίως σε ορθόδοξο προμαχώνα, κάστρο άπαρτο της Ορθοδοξίας, του ασκητισμού, της θεολογίας, της ομολογίας και του μαρτυρίου. Ανεδείχθη πράγματι δια των αγίων της η μεγάλη μονή σε σπουδαίο ησυχαστικό κέντρο, ανθενωτική μάνδρα, ακρόπολη διαφωτισμού, λαμπρό κοινόβιο του αγιότεκνου και αγιόστροφου, πολύτεκνου και καλλίτεκνου Αγίου Όρους. Δεν είναι διόλου μικρής σημασίας ότι οι ιερές μορφές, ως του μεγάλου πατρός της Εκκλησίας μας και έξοχου υπέρμαχου της ησυχαστικής παραδόσεως, του εξαίσιου θεολόγου των ακτίστων ενεργειών του Θεού και της κατά χάριν θεώσεως του ανθρώπου, του θεοφόρου Γρηγορίου του Παλαμά, μετέπειτα μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, και του πολύσοφου ιεραποστόλου αγίου Μαξίμου του Γραικού, του μαρτυρικού φωτιστή των Ρώσων, και τόσων άλλων, ανδρώθηκαν πνευματικά στο εξαίσιο αυτό μοναστήρι. Αξιοσημείωτο επίσης είναι κάτι που επιβεβαιώνει και τα παραπάνω, ότι «αντιπροσωπεία της Μονής είχε μετάσχει στη σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας παρά το πλευρό του αγίου Μάρκου του Ευγενικού, ο οποίος συνδεόταν στενά με το Βατοπαίδι και επιθυμούσε διακαώς να μονάσει σ' αυτό».

Είναι γεγονός πως οι άγιοι της μονής μαζί με τα χαριτόβρυτα τίμια λείψανα των αγίων, τις πολλές θαυματουργές εικόνες της Θεοτόκου και την πανακήρατη Τιμία Ζώνη της, είναι ο μεγαλύτερος πλούτος της. Μονή αυτή η «παραγωγή» της καταξιώνει την ύπαρξή της, αφού μια μονή είναι πρωτίστως εργαστήριο αρετής και χωνευτήριο αγιότητας. Οι άγιοι της μονής, κατά τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή εποχή και σε όλη την τουρκοκρατία, έπαιξαν ρόλο στην ανάπτυξη της ιστορίας της και φανέρωσαν τον υψηλό βαθμό της πνευματικότητάς της. Οι θεσπέσιοι βίοι τους, οι ψυχωφελείς διδαχές και τα μυρίπνοα έργα τους, οι εικόνες και τα χαριτόβρυτα λείψανά τους αποτελούν πηγή εμπνεύσεως, παρακίνηση για μίμηση των μακρών ασκητικών τους αγώνων, επίτευξη θείων στόχων, όχι μόνο της σημερινής, άνθούσης, φιλόθεης αδελφότητας, αλλά και των ευλαβών προσκυνητών

και όλων των πιστών, αφού οι άγιοι της Ορθοδοξίας ανήκουν σε όλο το φιλάγιο πλήρωμα της Εκκλησίας και αποτελούν πλούτο και δόξα της.

Η Σύναξη των Βατοπαιδινών αγίων τιμάται πανηγυρικά κατ' έτος στις 10 Ιουλίου (23 με το νέο ημερολόγιο) με αγρυπνία.

Θερμά, ειλικρινά και εγκάρδια ευχαριστούμε τον σεβαστό και αγαπητό Καθηγούμενο της Μεγίστης Ιεράς Μονής Βατοπαιδίου, πανοσιολογιώτατο αρχιμανδρίτη Εφραίμ, γνωστό για τη φιλόκαλη και φιλόσια πάντοτε διάθεση του, όπως και την καλή και πρόθυμη σε συνεργασία συνοδεία του, για την τιμητική ανάθεση στην ταπεινότητα μας της παρούσης συγγραφής, την οποία διήλθαμε με περισσή αγάπη, ως από ετών ασχολούμενοι με τα μυροβόλα συναξάρια των θεοφόρων αγίων του πανσέπτου Αγίου Όρους, πού όπως είπαμε από την αρχή ονομάστηκε έτσι, για την αγιότητα των μοναχών του.

Είθε οι Βατοπαιδινοί άγιοι μετά της Υπεραγίας Θεοτόκου να πρεσβεύουν πάντοτε για όλους μας.

Μοναχού Μωϋσέως Αγιορείτου, Βατοπαιδινό Συναξάρι, Εκδ. Ι.Μ.Μ.Βατοπαιδίου, σ. 15-23.